

Innst. S. nr. 197.

(1998-99)

Innstilling fra samferdselskomiteen om sammenslåing av Telenor AS og Telia AB.

St.prp. nr. 58 (1998-99).

Til Stortinget.

1. INNLEDNING

Sammendrag

Regjeringen legger i proposisjonen og etter behandling i styret og bedriftsforsamlingen i Telenor AS, fram forslag om at Telenor og Telia slås sammen i samsvar med inngått sammenslutningsavtale.

Som bakgrunn vises til at samferdselsministeren og den svenske næringsministeren 20. januar 1999 avga en intensjonserklæring om å slå sammen Telenor AS (Telenor) og Telia AB (Telia) og etablere et nytt nordisk telekonsern.

Framforhandlingen av sammenslutningsavtalen, aksjonæravtalen og selskapsgjennomgangen for å bekrefte den finansielle og operative stilling til Telia og Telenors virksomheter, ble avsluttet med tilfredsstillende resultat og sammenslutningsavtalen undertegnet 30. mars 1999.

Aksjonæravtalen utgjør et vedlegg til sammenslutningsavtalen og er forutsatt undertegnet etter at parlamentene og EU-kommisjonen her godtatt sammenslåingen av selskapene.

I proposisjonen ses forslaget om å slå sammen Telenor og Telia på bakgrunn av liberaliseringen og omleggingen av styringssystemet i telesektoren og den påfølgende utvikling i markeds- og konkurranseforholdene både i Norge og internasjonalt.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sigrun Eng, Eirin Faldet, Sverre Myrli, Gunn Olsen, Ola Røtvei og Karl Eirik Schjøtt-Pedersen, fra Fremskrittspartiet, Thore Aksel Nistad og Christopher Stensaker, fra Kristelig Folkeparti, Rigmor Kofoed-Larsen og Jan Sahl, fra Høyre, Ellen Gjerpe Hansen og lederen Oddvard Nilsen, fra Senterpartiet, Jorunn Ringstad, fra Sosialistisk Ven-

streparti, Inge Myrvoll og fra Venstre, Thorbjørn Merkesdal, viser til at parallelt med Stortingets behandling av St.prp. nr. 58 (1998-99) har Riksdagen i Sverige til behandling Prp. 1998/99:99 Sammenslagning av Telia AB och Telenor AS.

2. STYRING AV TELESEKTOREN I NORGE I DAG

Sammendrag

Avviklingen av enerettene i de nasjonale telemarkedene er en prosess som har skjedd over hele verden. Norge har gjennomført liberaliseringen av telesektoren skrittvis og parallelt med tilsvarende tiltak i EU.

Hovedmålene for telepolitikken er å sikre at alle husstander og bedrifter over hele landet får tilgang til grunnleggende teletjenester av høy kvalitet og til lavest mulige priser, samt å legge til rette for størst mulig verdiskapning og effektiv bruk av ressurser som nyttes til utbygging og tjenesteyting innenfor sektoren. Disse hovedmålene ligger fast også etter at det er innført alminnelig konkurranse på telemarkedet, og ved en privatisering.

Avviklingen av enerettene i telesektoren krever imidlertid at den samfunnsmessige styringen av sektoren må baseres på et annet sett virkemidler som er forenlig med en situasjon med alminnelig konkurranse. I motsetning til tidligere da staten kunne bruke enerettsbasert forretningsvirksomhet som et direkte instrument i sektorpolitikken, må den nå benytte virkemidler som er forankret i kompetansen som tele- og konkurransemyndighet.

Det nye regelverket for telesektoren er utformet slik at det skal legge til rette for en effektiv konkurranse på likeverdige vilkår. Dette ivaretas gjennom særskilt regulering av virksomhet med sterk markedsstilling som bygger, eier eller driver offentlig telenett for tilbud

av overføringskapasitet eller som tilbyr offentlig telefontjeneste.

Aktører med sterk markedsstilling er pålagt konsesjonsplikt som innebærer spesielle krav om å stille eget nett eller tjeneste til rådighet for andre på åpne og ikke-diskriminerende vilkår.

Innføring av fast operatørforvalg og nummerportabilitet fra 1. juni 1999, jf. St.meld. nr. 24 (1998-99) Om enkelte regulatoriske spørsmål i telesektoren, vil stimulere til ytterligere konkurranse mellom aktørene, bidra til økt tjenestetilbud og lavere priser for sluttbrukerne.

For å sikre alle husstander og bedrifter over hele landet tilbud av grunnleggende teletjenester er Telenor gjennom konsesjonsvilkår pålagt landsdekkende leveringsplikt (USO - Universal Service Obligations).

Det er grunn til å understreke at landsdekkende leveringsplikt og utførelse av spesielle samfunnsoppgaver i dag er pålagt Telenor i kraft av selskapets ledende posisjon på det norske telemarkedet. En sammenslåing av selskapene Telia og Telenor medfører ingen endring i omfanget av pålagte samfunnsforpliktelser. Det nye selskapet vil med hjemmel i gjeldende norsk regelverk bli pålagt tilsvarende samfunnsforpliktelser i Norge som det Telenor er pålagt i dag. Dette gjelder bl.a. plikten til å levere landsdekkende teletjenester og utførelsen av beredskapsoppgaver.

For å hindre at det oppstår urimelige regionale prisforskjeller er det innført en maksimalprisordning for taletelefoni og leide samband.

I St.meld. nr. 24 (1998-99) er det lagt opp til at maksimalprisordningen videreføres. En delprivatisering av Telenor eller sammenslåing av Telenor med annet selskap, innebærer at det deprivatiserte/sammenslåtte selskapet gjennom sin konsesjon vil være underlagt denne ordningen.

Telenors overordnede mål nå er å skape størst mulige verdier for eieren, men det vektlegges samtidig at høy verdiskapning gjennom virksomheten til Telenor bidrar til å opprettholde et sterkt og konkurransedyktig nasjonalt basert teleselskap. Indirekte antas dette å være den beste garanti for at moderne tele- og IT-tjenester i en alminnelig konkurransesituasjon fortsatt skal komme kunder i alle deler av landet til gode.

Med bakgrunn i bl.a. St.meld. nr. 17 (1997-98) og St.prp. nr. 33 (1997-98) kan det sies at det statlige eierskapet til Telenor nå også er gitt en mer generell næringspolitisk begrunnelse.

Etter Samferdselsdepartementets oppfatning vil et sammenslått selskap av Telenor og Telia bidra til å styrke den rollen Telenor hittil har hatt mht. næringsutvikling og verdiskapning i Norge.

Komiteens merknader

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, er enig med Regjeringen i at det er viktig å opprettholde et sterkt teleselskap med nasjonal forankring for å sikre landsdek-

kende tilbud av moderne og avanserte tele- og IT-tjenester til lave priser.

Flertallet er også enig med Regjeringen i at etableringen av et sterkt nordisk telekonsern som får en størrelse og konkurransekraft som fremmer kostnads-effektivitet og innovasjon, best vil legge til rette for dette.

Flertallet er enig i at en felles nordisk aktør vil ha vesentlig større muligheter til å utnytte potensialet for ekspansjon og verdiskapning i det internasjonale markedet. Flertallet er enig i at et sammenslått selskap må forventes å bidra til å styrke den rollen Telenor hittil har hatt med hensyn til næringsutvikling og verdiskapning i Norge. Flertallet er ut fra dette enig i at Telenor AS og Telia AB blir slått sammen til et nytt selskap i samsvar med inngått avtale og under hensyntagen til de merknader som framkommer i denne innstilling.

Flertallet vil understreke at hovedmålene for telepolitikken ligger fast.

Flertallet viser til at i motsetning til tidligere da staten kunne bruke enerettsbasert forretningsvirksomhet som et direkte instrument i telepolitikken, så må staten nå benytte virkemidler som er forankret i kompetansen som tele- og konkurransemyndighet.

Flertallet viser videre til at staten gjennom sitt heleide selskap Telenor AS i prinsippet har kunnet benytte sin eierposisjon til å fremme samfunnsmessige mål. Flertallet viser i denne forbindelse til at flertallet i samferdselskomiteen, alle unntatt medlemmene fra Høyre, i Innst. S. nr. 284 (1995-96) Om avvikling av de eksisterende eneretter i telesektoren uttalte:

"Flertallet mener at Telenor også i fremtiden skal være et viktig redskap for å sikre landsdekkende tjenester og oppfylle samfunnspålagte oppgaver."

Flertallet vil peke på at dersom staten ikke lenger har 100 pst. eierskap i selskapet, vil ikke eierstyring kunne utøves slik det i prinsippet kan i dag. Flertallet vil understreke at det gjør de generelle telepolitiske og konkurransepolitiske virkemidler enda viktigere for å nå samfunnsmessige mål i telesektoren.

Flertallet viser til Innst. O. nr. 33 (1997-98) hvor komiteen uttalte:

"Komiteen vil understreke betydningen av at myndighetene i tråd med de telepolitiske målsettingene hele tiden arbeider for at en forbedring som inntreffer på et teknologisk eller geografisk område raskest mulig, gjøres tilgjengelig for alle.

Komiteen vil understreke at tele- og IT-tjenester av høy kvalitet, i alle deler av landet, og til internasjonalt konkurransedyktige priser, er en viktig forutsetning for at norsk næringsliv kan lykkes i fremtiden. Norges geografi gjør det imidlertid viktig at norske myndigheter har en ambisjon som strekker seg ut over dette. Ambisjonen må være at Norge skal være en ledende nasjon både mht. kvaliteten på tjenestene og mht. lave priser. Bare på denne måten kan målsettingen om en størst mulig verdiskapning oppnås.

Komiteen legger til grunn at vurderingen av hva som er grunnleggende teletjeneste må endres i tråd med den teknologiske utviklingen."

Flertallet viser likeså til Innst. S. nr. 123 (1997-98) hvor en enstemmig komité uttaler:

"Komiteen understreker at hva som til enhver tid er pålagte landsdekkende tjenester, vil endres med den teknologiske utvikling."

Flertallet vil peke på at landsdekkende leveringsplikt, maksimalpriser og utførelse av samfunnsoppgaver i dag er pålagt Telenor i kraft av selskapets ledende posisjon i det norske telemarkedet og uavhengig av eierskapet til selskapet. Flertallet forutsetter at tilsvarende ivaretas gjennom konsesjonsvilkårene for et eventuelt sammenslått selskap.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre vil uttrykke sin tilfredshet med at norsk deltagelse i internasjonale handelsavtaler har ført til at det norske telemarkedet har blitt liberalisert og er en del av et globalisert marked. Dette har vært positivt for Norge og medvirket til at husholdninger og bedrifter over hele landet har fått kvalitativt bedre og billige tjenester.

Disse medlemmer er også tilfreds med at statlig eierskap som styringsverktøy i telepolitikken også er under avvikling. Lov- og forskriftsverk vil sammen med konsesjonsbestemmelser være de viktigste styringsverktøy i telepolitikken fremover.

Disse medlemmer vil understreke betydningen av et det finnes godt tilbud av teletjenester over hele landet. Dette er av avgjørende betydning for utdanning, forskning og næringsliv. Kan ikke Norge til enhver tid tilby moderne og gode teletjenester, er det en trussel mot bosettingen i distriktene, sysselsettingen og velferden.

At det er reell konkurranse i det norske telemarkedet er en forutsetning for at utviklingen med lavere priser og bedre tjenester fortsetter, og at de telepolitiske målsetningene kan realiseres.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre vil peke på at hovedmålene for telepolitikken er å sikre at alle husstander og bedrifter over hele landet får tilgang til grunnleggende teletjenester av høy kvalitet og til lavest mulige priser, samt å legge til rette for størst mulig verdiskapning og effektiv bruk av ressurser som nyttes til utbygging og tjenesteyting innenfor sektoren. Disse medlemmer vil understreke at disse hovedmålene ligger fast også etter at det er innført alminnelig konkurranse på telemarkedet, og ved en privatisering.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti ser telepolitikken som en vesentlig rammebetingelse for næringsliv og bosetting. Uten politisk regulering av telepolitikken vil markedsmechanismene føre til ulikheter i tilbud og pris som vil være en trussel mot næringsliv og bosetting i distriktene. Gjennom forslag om sammenslåing av Telenor AS og

Telia AB, kombinert med delprivatisering, forsvinner et av virkemidlene i telepolitikken, styring gjennom eierskap. Televerket og seinere Telenor AS har vært en nøkkelbedrift som har spilt en sentral rolle i utviklinga av telepolitikken i Norge.

Dette medlem viser til følgende merknad fra flertall i komiteen i Innst. S. nr. 284 (1995-96):

"Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, viser til at teletjenestene i Norge er blant de beste i verden både når det gjelder pris og tjenestetilbud."

Videre understreker det samme flertall:

"... den avgjørende rolle Telenor har spilt og fortsatt spiller i utviklingen av teletjenester i Norge."

Dette medlem mener at ved sammenslåing og delprivatisering vil muligheten av å bruke det nye selskap som telepolitisk redskap bli redusert.

Dette medlem vil derfor gå mot det framlagte forslag til sammenslåing og delprivatisering.

Komiteen viser ellers til de respektive fraksjoners forslag i komiteens innstilling til St. meld. nr. 24 (1998-99) Om en del regulatoriske spørsmål i telesektoren.

3. UTVIKLINGEN PÅ TELEMARKEDET

Sammendrag

I kap. 3 i meldingen gis en oversikt over markeds- og konkurransesituasjonen på det norske telemarkedet og strukturendringer på det internasjonale markedet.

Telenor møter i dag konkurranse innenfor alle sine forretningsområder, men graden av konkurranse varierer betydelig mellom de ulike produktområdene.

På tradisjonelle telefoniprodukter har Telenor fremdeles en meget dominerende stilling i Norge med markedsandeler på godt over 90 pst.

Telenor har også en sterk markedsposisjon på mobilområdet i Norge. Totalt har Telenor her en markedsandel på rundt 75 pst., mens innenfor GSM-segmentet, hvor det har vært konkurranse siden 1993, har Telenor ca. 70 pst. av markedet.

Telenor har ca. 30 pst. av det norske markedet innenfor sin produktportefølje på IT-området, men bortsett fra for nettbaserte tjenester, ligger markedsandelene på de fleste områder betydelig lavere enn dette.

Andre sentrale forretningsområder for Telenor omfatter bl.a. Internett, katalogivirksomhet og TV-distribusjon.

Vel ett år etter at hele telemarkedet ble åpnet for alminnelig konkurranse har Post- og teletilsynet registrert 31 tilbydere i det norske telemarkedet. Tilbyderne fordeler seg på tilbydere av offentlig telenett, tilbydere av offentlig telefonitjeneste og tilbydere av overføringskapasitet. Ett år etter liberaliseringen hadde Telenors konkurrenter tatt om lag 7 pst. av totalt antall

minutter når det gjelder fjerntrafikk og om lag 13 pst. av totalt antall minutter når det gjelder internasjonal trafikk. (Tall fra Telenor.)

Innføring av fast operatørforvalg og nummerportabilitet fra 1. juni 1999 vil stimulere til ytterligere konkurranse mellom aktørene, bidra til økt tjenestetilbud og lavere priser for sluttbrukerne. Samtidig vil det bli enklere for brukerne å velge alternative tilbydere.

Mobiltelefonnettet her i landet nærmer seg nå 50 pst. Norge har med det verdens tredje høyeste mobiltelefonetthet målt pr. innbygger. (Sverige og Finland ligger høyere.) Til sammenligning er fastnettilknytningen på om lag 66 pst.

Markedet for overføringskapasitet er i stadig utvikling i Norge. Det er naturlig å dele markedet for overføringskapasitet opp i aksessnett (abonnentnett) og transportnett. Mobilnettene er pr. i dag de eneste alternativene til Telenors aksessnett år det gjelder taletelefoni til husstander. Det er imidlertid ventet at kabel-fjernsynsnettene innen relativt kort tid kan gi alternativ aksess for en del av befolkningen.

Når det gjelder transportnett finnes det i dag flere tilbydere, bl.a. Jernbaneverket og elektrisitetselskapene.

Prisen på fjernsamtaler har fra 1989 og frem til i dag gått ned med 85 pst. reelt sett. Pris er så langt den viktigste konkurranseparameteren i telemarkedet. Konkurransen på pris fører til at teleprisene utvikler seg mot en større grad av kostnadsorientering. Dette gir stort sett lavere priser, men medfører også at Telenor har måttet øke abonnementsprisene. Denne rebalanseringen av prisene er i samsvar med regelverkets krav om kostnadsorienterte priser. Norge er for øvrig blant de land som har lavest priser på telekommunikasjon.

Den teknologiske utviklingen, med fremveksten av digitalteknikken som felles basis for kommunikasjon og databehandling, leder til en sammensmelting av tidligere ulike teknologier for telekommunikasjon, databehandling og innholdsformidling. Grensene mellom tradisjonelle teletjenester og IT- og medietjenester brytes ned.

Internasjonalt pågår det nå omfattende strategisk posisjonering og restrukturering innenfor bransjen. Det dannes regionale og globale allianser og selskaper fusjoneres eller kjøpes opp.

En ny trend innen telebransjen internasjonalt er at de store selskapene blir enda større gjennom oppkjøp og fusjoner. Det er særlig selskaper i USA som leder an i denne utviklingen.

Trenden gjør seg stadig mer gjeldende også i Europa, men hittil i første rekke gjennom kjøp av strategiske eierposisjoner heller enn full sammenslåing eller fusjoner mellom selskaper.

Til tross for økt konkurranse opplever de etablerte teleselskapene en sterk vekst i trafikkvolumet som i mange tilfeller oppveier tap av markedsandeler og fallende priser. Veksten i trafikken er særlig drevet fram av større utbredelse av mobilkommunikasjon og økt bruk av Internett-applikasjoner.

Verdien av aksjene til store teleselskap i Europa og USA har gjennomsnittlig økt med 57 pst. i 1998 og 12 pst. hittil i 1999. For mobilselskapene har verdistigningen vært enda høyere, med et snitt på 136 pst. i 1998 og 13 pst. hittil i 1999.

Komiteens merknader

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, har merket seg departementets beskrivelse av utviklingen i telemarkedet.

Flertallet er tilfreds med at Norge i internasjonal sammenheng har et svært lavt prisnivå og et godt utvalg av tjenester.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre er tilfreds med at Telenor har mistet sine lovbeskyttede monopol fordi dette har ført til billigere og bedre teletjenester.

Disse medlemmer har registrert at det er konkurranse på tjenesteproduksjon og transportnettet. Telenor er en dominerende aktør på disse markedene og det er behov for sterkere konkurranse. Denne dominerende rollen vil bli forsterket etter sammenslåingen av Telenor og Telia. Fusjonen mellom Telenor og Telia øker behovet for at myndighetene fører en langt mer aktiv konkurransepolitikk enn det som i dag er tilfelle.

På fastlinjeaksess har Telenor fortsatt tilnærmet monopol. Her åpnes det nå for at Telenor må åpne sitt aksessnett for andre aktører. Disse medlemmer vil her vise til St. meld. nr. 24 (1998-99).

Telesektoren gjennomgår stor endringer, den teknologiske utviklingen går hurtig, grenser mellom ulike teknologier forsvinner og teknologier smelter sammen. Markeder liberaliseres og globaliseres. Dette fører til privatisering av statlige teleselskaper og fusjoner som skaper store aktører med en global arena.

Disse medlemmer anser dette for å være en positiv utvikling og konstaterer at avreguleringen og globaliseringen av telemarkedet har bidratt til at hele landet har fått billigere og kvalitativt bedre teletjenester.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Norge har gode teletilbud til lave priser. Denne utvikling har skjedd både mens vi hadde telemonopol og etter deregulering.

Dette medlem ser det som viktig at vi fortsatt bruker regulatoriske virkemidler for at utvikling av tilbud og pris kommer hele landet til gode.

4. DELPRIVATISERING OG BØRSNOTERING AV TELENOR

4.1 Vurdering av delprivatiseringsspørsmålet og alternative privatiseringsmodeller

Sammendrag

Stortinget vedtok i tilknytning til behandlingen av statsbudsjettet for 1999 å be Regjeringen legge fram forslag i 1999 om delprivatisering og om børsnotering av Telenor, jf. Budsjett-innst. S. I. Tillegg nr. I (1998-99).

Som en oppfølging av Stortingets vedtak har departementet funnet det riktig å foreta en mer generell vurdering av spørsmålet om delprivatisering av Telenor og ulike måter å gjennomføre dette på. Denne gjennomgangen tjener også som bakgrunn og begrunnelse for det foreliggende forslag om en sammenslåing av Telenor og Telia og en delprivatisering og børsnotering av det nye selskapet.

Delprivatisering er vurdert med utgangspunkt i følgende forhold:

- Ivaretagelse av behovet for samfunnsmessig og sektorpolitisk styring
- Forhold knyttet til eierstyring
- Rolle- og ansvarsforhold
- Betydningen av eierformen for selskapets videre utviklingsmuligheter.

Telenors utførelse av spesielle samfunnsplågte oppgaver skjer ikke lenger gjennom pålegg fra eier, men er basert på forretningsmessige avtaler mellom staten og selskapet. Siden dette er oppgaver som konkurrerende aktører i den nærmeste framtid neppe er i stand til å utføre på en betryggende måte, må en imidlertid ved en endring av eierskapet sikre staten opsjon på fortsatt å kjøpe disse tjenestene fra selskapet så lenge staten selv finner det formålstjenlig. Dette vil bli sikret gjennom konsesjonsvilkår.

Det nye regelverket og tilsynsordningene på teleområdet er utformet med tanke på en situasjon med alminnelig markeds konkurranse på likeverdige vilkår. Den sektorpolitiske styringen er dermed forutsatt ivarett gjennom reguleringsinstrumenter som omfatter alle aktørene på markedet.

Det er imidlertid gjennom statens eierskap lagt til grunn at Telenor nytter informasjons- og kommunikasjonsteknologien til å opprettholde desentraliserte lokaliseringer.

Ved børsnotering vil kursutviklingen bli et viktig signal og legge et økt og vedvarende press på selskapet til å fatte de beslutninger som best tjener verdiskapningen.

Det vil være en fordel å få inn andre investorer som vurderer den samlede risiko i Telenors engasjementer, særlig i forhold til utenlandsengasjementene som utgjør en stadig voksende andel av virksomheten.

Etableringen av en langsiktig og stabil utbyttepolitikk er nødvendig for å kunne utøve et profesjonelt eierskap. Staten har hittil fått høy og konkurransedyktig avkastning på sine kapitalplasseringer i Telenor AS, men statens risikoeksponering ved å investere i Telenor er også høy og økende. Ut fra en ren risiko-/porteføljevurdering vil derfor staten kunne være tjent med å selge seg ned i selskapet.

Selv om staten er påpasselig med å holde eier- og regulatørsaker adskilt, vil selskapsretten i en situasjon med flere eiere skape større tillit til at reglene respekteres. Selskapsretten gir bl.a. den enkelte aksjonær en rekke rettigheter som medfører strenge krav til selskapsorganenes beslutningsprosedyrer.

For Telenor vil dagens eierform etter hvert kunne medføre ulemper i det konkurransemarked som nå tar form i telesektoren, og som bl.a. kjennetegnes av restruktureringer, alliansedannelser og industrielt samarbeid med delt eierskap.

Fordi delprivatisering av Telenor vil gi selskapet bedre rammebetingelser mht. operasjonell drift og kapitalforhold, er det naturlig at en delprivatisering vil fortone seg overveiende fordelaktig for selskapet. Det er imidlertid også gode grunner til at selskapet vil være tjent med at staten opprettholder en strategisk eierposisjon. For selskapet vil staten som deleier kunne bidra til stabilitet og langsiktighet i eierforholdet og bl.a. forhindre at selskapet blir kjøpt opp og kontrollert av et større internasjonalt telekonsern.

Internasjonalt er de fleste nasjonale teleselskaper allerede delprivatisert.

Alternative privatiseringsmodeller

I utgangspunktet synes følgende tre hovedmodeller for en delprivatisering av Telenorkonsernet å være mest aktu

elle:

Modell 1: Rettet emisjon/sammenslåing med strategisk partner

Den viktigste fordelen med denne modellen er at man kan oppnå en form for "skreddersøm" i forhold til valg av strategisk partner. For Telenor og staten bør en rettet emisjon eller en sammenslåing med en strategisk partner derfor være drevet av følgende tre sentrale forutsetninger/kriterier; størrelse/stordriftsfordeler vil være meget viktige konkurransefaktorer for telekommunikasjonsselskaper i årene framover, Telenor vil kunne få tilført spesiell kompetanse/fortrinn og/eller utvidet markedsadgang og staten/Telenor vil kunne oppnå økt verdi på sitt aksjeinnehav.

Modell 2: Børsintroduksjon kombinert med emisjon/

salg av aksjer fra staten

Markedets overvåkende og disiplinerende funksjon, gjennom en løpende vurdering av verdiutviklingen, legger til rette for at drift og disposisjoner for øvrig gjennomføres etter bedriftsøkonomiske prinsipper.

Likviditet i annenhåndsomsetningen og løpende verdifastsettelse legger til rette for bruk av aksjer som oppgjørsform/kapitalkilde for ny egenkapital.

Samtidig som forholdene er lagt til rette for tilførsel av egenkapital, vil markedet fungere som et eksternt "kontrollorgan" gjennom at aktørene i markedet, i tillegg til ledelse og styre, får anledning til å vurdere investeringsmulighetene for selskapet.

Modell 3: En kombinasjon av modell 1 og 2 ovenfor

En kombinasjon av en rettet emisjon/sammenslåing med en strategisk partner og børsnotering synes i utgangspunktet å kunne forene fordelene med de to andre modellene. Problemet er at en slik kombinert modell som regel vil være svært vanskelig å gjennomføre i praksis. Etter det Samferdselsdepartementet kjenner til har da også alle initielle delprivatiseringer av teleselskaper i Europa skjedd etter modell 1 eller 2.

Modeller for en delprivatisering av deler av konsernet

Selv om avtalen om å slå sammen Telenor og Telia er basert på at hele virksomheten omfattes, redegjør Samferdselsdepartementet også for de viktigste konsekvensene av to modeller for en delprivatisering av deler av Telenorkonsernet som også har vært fremme som alternativer i forbindelse med vurderingen av Telenors eierform:

Modell 4: Kun Telenor International delprivatiseres, mens resten av konsernet beholdes som statsaksjeselskap

Den viktigste fordelen med en delprivatisering av kun Telenor International er at man får redusert statens engasjement innenfor det området som fremover har det største kapitalbehovet, og hvor risikoeksponeringen er spesielt høy. Staten vil dessuten kunne beholde full kontroll over den norske kjernevirksomheten.

En delprivatisering av kun Telenor International vil imidlertid føre til reduserte utviklingsmuligheter for Telenorkonsernet for øvrig. Utviklingen av den internasjonale virksomheten har skjedd på basis av Telenors sterke posisjon på enkelte områder, spesielt innenfor mobiltelefoni.

En delprivatisering av kun Telenor International vil høyst sannsynlig også være en tidkrevende prosess, spesielt etter som man må påregne å måtte henvende seg til et relativt stort utvalg av potensielle strategiske investorer, samt gjennomføre omfattende forhandlinger.

Modell 5: Telenor Nett skilles ut og beholdes som statsaksjeselskap, mens resten av konsernet delprivatiseres

seres

Spørsmålet om å innføre et strukturelt skille mellom nett- og tjenesteområdet er tidligere behandlet i St.meld. nr. 17 (1997-98), hvor departementet frarådet en slik løsning. Stortingsflertallet hadde ingen merknader til dette. I stortingsmeldingen ble det bl.a. pekt på at en rekke tjenester er tett integrert i telenettet, og at grensene mellom hva som kan sies å tilhøre hhv. nett- og tjenestesiden er under stadig forandring. Det ble også vist til at uten et tett samarbeid mellom nett- og tjenesteområdet vil innovasjonsevnen kunne bli vesentlig redusert.

Samferdselsdepartementet har vurdert det som mer interessant å se nærmere på hvordan konkurransen kan forsterkes ved å gi andre aktører utvidet tilgang til Telenors nettressurser, og for øvrig stimulere aktørene til å nytte annen eksisterende eller ny infrastruktur til konkurrerende tjenesteproduksjon, jf. St.meld. nr. 24 (1998-99) Om enkelte regulatoriske spørsmål i telesektoren.

Det pekes også på at denne privatiseringsmodellen vil være prisingsmessig lite fordelaktig for staten som eier. Det vil skje en verdiforvitring av Telenor, som følge av at konkurranseposisjonen til konsernet vil bli markert svekket.

Komiteens merknader

Komiteen har merket seg departementets drøfting av ulike privatiseringsmodeller.

4.2 Sammenslåing av Telenor og Telia og delprivatisering og børsnotering av det nye selskapet

Sammendrag

Sammenslåingen av Telenor og Telia er egnet til å møte og utnytte de raske og omfattende strukturelle endringer som skjer på det internasjonale telemarkedet. Regjeringen ser det som viktig å opprettholde et sterkt teleselskap med nasjonal forankring for å sikre landsdekkende tilbud av moderne og avanserte tele- og IT-tjenester til lave priser. Etableringen av et sterkt nordisk telekonsern som får en størrelse og konkurransekraft som fremmer kostnadseffektivitet og innovasjon, vil legge best til rette for dette. Dette vil gi forretningsmessige fordeler, økt konkurransekraft og større verdier for eierne. En felles nordisk aktør vil ha vesentlig større muligheter til å utnytte mulighetene for ekspansjon og verdiskapning i det internasjonale telemarkedet.

Både Telenor og Telia er effektive selskaper med avansert teknologi og infrastruktur og et bredt tjenestespekter. Prisene på teletjenestene i de to land er blant de laveste i verden. Samtidig har de to selskapene aktivt utnyttet nye markedsmuligheter innenfor tele- og IT-området og benyttet sine konkurranse- og kompetansefortrinn i en målrettet satsing internasjonalt. Telenor og Telia er derfor i utgangspunktet noe langt mer enn tradisjonelle teleselskaper.

En sammenslåing av de to selskapene vil skape et vesentlig sterkere forretningsfundament gjennom de betydelige synergigevinster som kan oppnås både på kostnads- og inntektssiden. Det er forventet betydelige

årlige resultatforbedringer som følge av identifiserte synergimuligheter. En del av synergiene vil bli hentet ut ved personalreduksjoner. Personalbehovet antas isolert sett å bli redusert med om lag 2 000 årsverk som et resultat av selve sammenslåingen. I tillegg kommer personalkonsekvenser av løpende effektivisering. Personalreduksjonene vil i hovedsak skje innenfor nettdrift, tekniske støttefunksjoner og administrasjon. Det sammenslåtte selskapet vil i utgangspunktet ha over 50 000 ansatte slik at nedbemanningen som en følge av sammenslåingen vil bli relativt liten i forhold til det de to selskapene hver for seg har gjennomført i løpet av de seneste årene. Det er også viktig å understreke at sammenslåingen vil legge til rette for økt konkurransekraft og dermed større verdiskaping og sysselsetting på de områdene av tele-/IT-markedet som ekspanderer mest.

På grunn av forventet resultatforbedring og økt konkurranseevne antas markedsverdien av det nye selskapet å bli vesentlig høyere enn verdien av de to selskapene hver for seg.

En delprivatisering og børsnotering av det nye selskapet tilfører et "eksternt måleparameter" som vil lette og effektivisere styringen av selskapet og samarbeidet mellom de to statlige eierne.

Regjeringen mener på denne bakgrunn at en sammenslåing av Telenor og Telia og en påfølgende delprivatisering og børsnotering av det nye selskapet vil være den beste måten å gjennomføre Stortingets vedtak på.

Komiteens merknader

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet har, med den rolle Telenor til nå har hatt, ikke sett behov for delprivatisering av Telenor. Disse medlemmer viser i denne forbindelse til muligheten for å utøve eierstyring for å ivareta samfunnsmessige mål. Disse medlemmer vil likevel peke på at samfunnsmessig styring av telesektoren de senere år i stadig større grad har skjedd gjennom de generelle tele- og konkurransepolitiske virkemidler.

Disse medlemmer viser til at et flertall i Stortinget ved behandlingen av Budsjett-innst. S. I. Tillegg nr. 1 (1998-99), mot stemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vedtok å be Regjeringen legge fram forslag i 1999 om delprivatisering og børsnotering av Telenor AS.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at mulighetene for en sammenslåing av Telenor AS og Telia AB reiser store næringspolitiske perspektiver. Flertallet viser her til sine merknader under kap. 2 foran. Flertallet mener derfor at både hensynet til næringsutvikling og økt verdiskaping, og hensynet til de overordnede telepolitiske målene, gjør det ønskelig med en sammenslåing av de to selskapene ved at den norske og svenske stat legger sine eierinteresser i de to selskapene inn i et nytt selskap.

Flertallet konstaterer at det gjennom dette ikke lenger vil være aktuelt med 100 pst. eierskap for den norske stat. Dette gjør at den mulighet som ligger i å utøve eierstyring gjennom heleie ikke lenger er til stede.

Flertallet vil ut fra en samlet vurdering slutte seg til at det nye selskapet delprivatiseres og børsnoteres.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre er positive til sammenslåing av Telia AB og Telenor AS med den påfølgende delprivatisering og børsintroduksjon. Den innebærer at det skapes et teleselskap med betydelig slagkraft som har muligheter til å konkurrere i internasjonale markeder med til dels sterk konkurranse.

Sammenslåingen betyr at det kan hentes ut betydelige synergier som bereder grunnen for lavere telepriser. Det nye selskapet bør styrke sin innsats innen forskning og utvikling. Det sammenslåtte selskapet har også muligheter til å spille en viktig industriell rolle i Skandinavia.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti ønsker i utgangspunktet et helstatlig Telenor. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti ved behandling av St.prp. nr. 70 (1995-96) Om avvikling av resterende eneretter i telesektoren fremmet følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen sørge for at det etableres en samarbeidsavtale for den statlige nettinfrastruktur."

En slik etablering er ytterligere aktualisert gjennom forslaget om sammenslåing og delprivatisering av Telenor, og dette medlem viser til Dokument 8:42 (1998-99). Dette medlem vil ved en sammenslåing/privatisering se modell 5 som den beste, kombinert med å se Telenor Nett i et felles selskap med andre statlige nett.

Dette medlem går mot den foreslåtte sammenslåing og delprivatisering. Dette medlem viser til at Telenor som et lite selskap med et begrenset hjemmemarked allikevel på en rekke felt har vært internasjonalt i front på teknologiutvikling, samtidig som de har ivaretatt samfunnsmessige hensyn i Norge.

Dette medlem ønsker å opprettholde Telenor AS som et heleid statlig selskap, som har mulighet for å inngå i strategiske allianser med andre selskaper for å styrke seg i internasjonal konkurranse.

4.3 Sammenslåingens betydning for konkurranseutviklingen på det norske telemarkedet. Konkurranserettslig behandling

Sammendrag

Sammenslåingen av Telenor og Telia er underlagt meldeplikt etter EUs rådsforordning 4064/89 om tilsyn med foretakssammenslutninger (fusjonsforordningen) og skal behandles av Europakommisjonen. Kommisjonen vil i løpet av sin saksbehandling konsultere nasjo-

nale konkurransemyndigheter, som også har anledning til å komme med innspill til kommisjonens behandling av saken. Kommisjonen har kompetanse til å godta sammenslåingen med eller uten betingelser, og til å nedlegge forbud mot den.

Konkurransetilsynet har foretatt en konkurransemessig vurdering av fusjonen. Etter tilsynets mening vil fusjonen forsterke en allerede vesentlig konkurransebegrensning i det norske markedet for telekommunikasjon. De konkurransebegrensninger en eventuell fusjon vil medføre, kan imidlertid etter tilsynets mening motvirkes dersom Telias aktiviteter i telekommunikasjonsmarkedet i Norge avhendes til en eller flere aktører som opptrer uavhengig av fusjonspartene.

Samferdselsdepartementet legger vekt på at en sammenslåing av Telenor og Telia kan forventes å gi samfunnsmessige effektiviseringsgevinster i form av reduserte kostnader til fordel for både andre tjenesteytere og sluttbrukere. Etter Samferdselsdepartementets oppfatning vil et sammenslått selskap av Telenor og Telia bidra til å styrke den rollen Telenor hittil har hatt mht. næringsutvikling og verdiskaping i Norge. En sammenslåing vil skape bedre forutsetninger for å møte de raske og omfattende strukturelle endringer i telemarkedet både nasjonalt og internasjonalt. Selv et sammenslått selskap av Telenor og Telia vil være en relativt liten aktør både i et europeisk og globalt perspektiv.

Komiteens merknader

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, har merket seg at en sammenslåing av Telenor AS og Telia AB forventes å gi samfunnsmessige effektiviseringsgevinster i form av reduserte kostnader til fordel for både tjenesteytere og sluttbrukere.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre mener at konkurransen på det norske markedet blir svekket hvis sammenslåingen av Telia AB og Telenor AS blir gjennomført og tiltak ikke settes inn.

Disse medlemmer er kjent med Konkurransetilsynets anbefaling om at det sammenslåtte selskapet må selge Telias aktiviteter Norge. Disse medlemmer deler Konkurransetilsynets oppfatning og forutsetter at Konkurransetilsynets anbefaling blir fulgt.

Det er etter disse medlemmers mening viktig å sikre virksom konkurranse i det norske telemarkedet. Sammenslåingen vil kreve at det føres en langt mer aktiv konkurransepolitikk fra norske myndigheters side. Disse medlemmer har merket seg at den svekkede konkurransen i telemarkedet som sammenslåingen vil medføre er viet lite oppmerksomhet i proposisjonen.

Konsesjoner og lovverk vil videreføres som styringsverktøy for det norske telemarkedet. Det inkluderer slike forhold som leveringsplikt i Distrikts-Norge, maksimalprisordning og finansiering av ulønnsomme tjenester (USO).

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre har merket seg Konkurransetilsynets anbefaling om at det sammenslåtte selskapet må selge Telias aktiviteter i Norge.

5. OM TELENOR OG TELIA

Sammendrag

I kap. 5 i meldingen gis det en oversikt over selskapene Telia AB og Telenor AS.

Telia AB

Telias mål er å være det ledende telekommunikasjonsselskapet i Norden og Østersjøområdet. Dette gjelder både innenfor den etablerte fastnettvirksomheten og på vekstområder som mobilkommunikasjon og Internet. Telia er videre en meget sterk aktør når det gjelder salg av nettkapasitet til andre aktører både i Europa og mellom Europa og USA. Utenfor Europa investerer Telia gjennom sitt datterselskap Telia Overseas først og fremst mobilisenser som bygges opp til nye konkurransekraftige operatører.

Teliakonsernets driftsinntekter økte i 1998 med 12 pst. til 51 240 mill. kroner, etter korrigering for salg av virksomhet. Omsetningsøkningen skyldes i stor grad vekst i trafikkvolumet. Driftsresultatet i 1998 var på 7 596 mill. kroner.

Omsetningen på markeder utenfor Sverige økte med om lag 14 pst. til 6 159 mill. SEK. Inklusive Telias andel av de tilknyttede selskaperes driftsinntekter utgjorde omsetningen på utenlandske markeder ca. 21 pst. av de totale driftsinntektene.

For å sikre vekst på lang sikt investerer Telia i nye verdiskapende tjenester og i geografisk ekspansjon.

Egenkapitalrentabiliteten etter skatt ble vesentlig forbedret i 1998 (til 18,3 pst.), og lå langt over det langsiktige målet på minst 11 pst.

Telia opprettholdt i 1998 sin ledende stilling innen fastnettbaserte tjenester i Sverige og styrket samtidig sin posisjon i det øvrige Norden. I Sverige var markedsandelen for hhv. innenlands- og utenlandssamtaler 70 og 60 pst. For lokalsamtaler hadde Telia en markedsandel på 99 pst.

I 1999 fortsetter arbeidet med å effektivisere og rasjonalisere den etablerte virksomheten samtidig som konsernet utvikler evne til å sy sammen og integrere egne og andres produkter til målrettet tilbud til privat- og bedriftskunder. Det skal satses på å utvide bånd-

bredden i nettene, og Telia tar sikte på å utvikle et konsept for personlig kommunikasjon.

Telenor AS

Telenor har som mål å være det ledende tele-, IT- og medieselskapet i Norge. Med dette utgangspunktet skal Telenor utvikles videre til et internasjonalt tele- og IT-konsern som skaper verdier for eier og samfunn.

I dag er Telenor det eneste selskapet i Norge som tilbyr et bredt spekter av produkter og tjenester innen telefoni og datakommunikasjon, mobiltelefoni, Internett, IT og satellittkommunikasjon. Telenor er aktiv i 12 mobiloperatørselskaper i utlandet, er blant de største innen satellittdistribuert kringkasting, har 8 heleide datterselskaper innen satellittkommunikasjon og har i tillegg etablert utenlandsvirksomhet innen katalog, Internett og engrosmarkedet for salg av kapasitet mellom operatører.

Telenorkonsernets driftsinntekter i 1998 var 28 380 mill. kroner. Dette er en økning på over 11 pst. i forhold til 1997. Økningen kommer i hovedsak fra nettbaserte tjenester, inkludert satellitt og mobiltelefoni.

Tilknyttede selskaper viste samlet et underskudd på 1 391 mill. kroner mot underskudd på 685 mill. kroner i 1997. Dette gjenspeiler at Telenor nå har flere større internasjonale engasjement, i hovedsak knyttet til mobiloperasjoner, som er i en tidlig oppstarts- eller driftsfase.

Telenorkonsernets resultat før skatt i 1998 ble 2 507 mill. kroner, en økning på 592 mill. kroner i forhold til 1997. Resultatet gjenspeiler den sterke veksten i markedet for nettbaserte tjenester, inkludert satellittvirksomhet og mobiltelefoni. Avkastning på gjennomsnittlig sysselsatt kapital var i 1998 på 11,6 pst. mot 10,6 pst. i 1997. Avkastningen i Norge var på 22 pst. mot 16 pst. i 1997.

På hjemmemarkedet har Telenor foretatt store investeringer i ny infrastruktur og moderne teknologiløsninger, som gjør det mulig å tilby det norske markedet nye og mer effektive produkter og tjenester til priser som er blant de laveste i Europa. Utenfor Norge har Telenor etablert seg som en attraktiv alliansepartner med spesialkompetanse innenfor bl.a. satellitt- og mobilkommunikasjon. I tillegg har verdien av Telenors utenlandsengasjementer utviklet seg svært positivt og har et betydelig fremtidig inntektspotensial.

Komiteens merknader

Komiteen har merket seg departementets presen- tasjon og vurderinger av Telia og Telenor.

6. AKSJONÆRAVTALEN OG SAMMEN- SLUTNINGSAVTALEN

Sammendrag

Viktige prinsipper for sammenslåingen av selskapene

og hovedvilkår i avtaleverket

Det er tre grunnleggende prinsipper som ligger til grunn for avtalene om en sammenslåing av selskapene Telia og Telenor:

- Sammenslåingen og styringen av det nye selskapet skal være basert på at partene skal ha lik innflytelse
- Det sammenslåtte selskapet skal delprivatiseres og børsnoteres
- Det nye selskapet skal ha en kommersiell og forretningsmessig innretning som skal danne grunnlag for et langsiktig industrielt samarbeid.

Sammenslåingen og styringen av det nye selskapet skal være basert på prinsippet om lik innflytelse og balanse mellom partene. Den norske og svenske eieren skal i utgangspunktet ha lik stemmerett i det nye selskapets generalforsamling og ha rett til å utpeke like mange styremedlemmer i det nye selskapet. Retten til å utpeke styreleder skal rotere mellom landene. Den norske eieren skal ha rett til å utpeke den første administrerende direktør i det nye selskapet, mens den svenske eieren skal ha en tilsvarende rett til å utpeke de to første viseadministrerende direktører. Hovedkontoret for det nye selskapet skal lokaliseres i Sverige, mens et internasjonalt senter skal legges til Norge. Fordeling av øvrig virksomhet skal skje på basis av forretningsmessige prinsipper, og innenfor rammen av særskilte integrasjonsprinsipper. Formålet med integrasjonsprinsippene er å fastsette overordnede rammer og retningslinjer for sammenslåingen av selskapene, bl.a. for å oppnå balanse mellom selskapene når det gjelder innflytelse, ledelse og lokalisering.

Ved forhandlinger har den norske og svenske staten blitt enige om at den norske respektive svenske stat etter sammenslåingen av Telenor og Telia skal eie hhv. 40 og 60 pst. av det sammenslåtte selskapet. Eierforholdet er framforhandlet av eierne og fastsatt ut fra en totalvurdering av bl.a. selskapenes resultater og økonomiske stilling, anslag for framtidig inntjening, forhold knyttet til ledelse og lokalisering, herunder plassering av selskapets hovedkontor.

Prinsippet om lik innflytelse og balanse kommer også til uttrykk ved forutsetningen om at begge stater skal selge seg ned til like eierandeler og ved måten børsintroduksjonen og det videre nedsalget skal gjennomføres på.

Det nye selskapet skal børsintroduseres så snart som mulig og senest innen utgangen av år 2000. Aksjen skal noteres på børsene i Oslo og Stockholm og andre internasjonale børser i den grad det finnes hensiktsmessig. Den norske og svenske eieren skal selge seg ned til lik eierandel (paritet) på 33,4 pst. innen 18 måneder fra tidspunktet for børsintroduksjonen. Den norske og svenske eieren kan etter at paritet er oppnådd hver for seg redusere sin eierandel ytterligere, men ikke under 25,5 pst. Den norske og svenske regjering er enige om å opprettholde en samlet statlig eierandel på minimum 51 pst. Regjeringen foreslår at Samferdsels-

departementet får fullmakt til å selge aksjer i det nye selskapet slik at den norske stats eierandel blir 33,4 pst.

Det avtalte bytteforholdet betyr at den svenske eieren skal selge omtrent fire ganger så mange aksjer som den norske eieren for å oppnå paritet i eierskapet. Vilklårene knyttet til nedsalget er imidlertid lagt opp slik at betingelsene og gjennomføringen av delsalget skal ivareta begge parter interesser på en best mulig måte.

Viktige vilkår knyttet til børsintroduksjonen og det offentlige salget av de to statenes aksjer er tatt inn som et eget vedlegg til aksjonæravtalen. Det skal legges til rette for å maksimere innenlands salg i både Norge og Sverige.

Regjeringen mener at ordninger som innebærer høy grad av lånefinansierte aksjekjøp vil være uheldige, og at det også bør vises varsomhet når det gjelder særordninger for selskapets ledelse.

Kommersiell og forretningsmessig innretning av det nye selskapet - Integrasjonsprinsipper

Intensjonserklæringen om en sammenslåing av Telenor og Telia er basert på enighet om at en sammenslutning av virksomhetene i et felleseid selskap innebærer en strategisk og kommersiell mulighet som vil styrke verdien for aksjonærene, gi mulighet til utnyttelse av mulige operative synergier, og etablere en ledende europeisk operatør innenfor europeisk telekommunikasjon. De kommersielle mulighetene som sammenslutningen byr på er identifisert i fellesskap av Telia og Telenor. Denne formålsangivelsen er gjentatt og slått fast i den endelige avtalen.

En sammenslåing av Telenor og Telia medfører ikke at det overordnede mål for virksomheten endres. Det overordnede mål for det nye selskapet vil, som for Telenor i dag, være å skape størst mulige verdier for aksjonærene. Innretningen av virksomheten i det nye selskapet skal skje ut fra kommersielle og forretningsmessige prinsipper.

På det nåværende tidspunkt er det ikke hensiktsmessig å foreta en plassering av ledelsesfunksjonene i de enkelte forretningsområdene.

Det nye selskapets styre vil på et senere tidspunkt beslutte hvordan ledelsen av forretningsområdene skal lokaliseres. Beslutningen underlegges de spesielle stemmerettsregler som er etablert i aksjonæravtalen, dvs. at minst en aksjonærvalgt representant fra hvert land må være enig i beslutningen.

Videreføring av samfunnsforpliktelser

En sammenslåing av de to selskapene medfører ingen endring i omfanget av pålagte samfunnsforpliktelser. Det nye selskapet vil med hjemmel i gjeldende norsk regelverk bli pålagt tilsvarende samfunnsforpliktelser i Norge som det Telenor er pålagt i dag.

Beredskapsspørsmål

Telenor skal i henhold til gjeldende konsesjon bl.a. levere en del spesielle samfunnsplågte tjenester til Totalforsvaret.

Det er en forutsetning at disse beredskapsoppgavene skal videreføres og heretter utføres av det nye selskapet i samsvar med de til enhver tid gjeldende bestemmelser i konsesjon om norsk lov- og regelverk.

Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, støtter forslaget om å slå sammen Telenor AS og Telia AB.

Flertallet har merket seg at på bakgrunn av en verdifastsettelse skal den svenske stat eie 60 pst. av det nye selskapet, mens den norske stat skal eie 40 pst.

Komiteens flertall, medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, er enig i at en sammenslutning av virksomhetene i et felleseid selskap innebærer en strategisk og kommersiell mulighet som vil styrke verdien for aksjonærene, gi mulighet for utnyttelse av mulige operative synergier, og etablere en ledende europeisk aktør innenfor europeisk telekommunikasjon.

Flertallet understreker at det nå skjer en sammenslåing av to likeverdige partnere gjennom å utnytte det beste fra Telenor og Telia. Sammenslåingen og styringen av det nye selskapet skal være basert på at partene skal ha lik innflytelse.

Flertallet har merket seg at selskapet skal ha sitt hovedkontor i Sverige. Det internasjonale senteret skal være i Norge. FoU-virksomhet vil drives både i Sverige, Norge og andre relevante teknologisentra.

Flertallet har merket seg at det på det nåværende tidspunkt ikke er ansett hensiktsmessig å foreta en plassering av ledelsesfunksjonene i de øvrige forretningsområdene. Flertallet forutsetter at dette skjer på en slik måte at det sikrer balanse mellom aktiviteten i de to land. Flertallet viser til at fordeling av ledelsesfunksjoner skal besluttet endelig av selskapets styre. Beslutningen underlegges de spesielle stemmerettsregler som er etablert i aksjonæravtalen, dvs. at minst en aksjonærvalgt representant fra hvert land må være enig i beslutningen.

Flertallet er enig i at den svenske og norske stat bør beholde et samlet flertall (51 pst.) av aksjene i det sammensluttede selskapet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet er enig med Regjeringen i at det er ønskelig med en betydelig norsk aksjonærdeltakelse i det nye selskapet. Disse medlemmer ber Regjeringen gjennom sin eierrolle bidra til at børsintroduksjonen tilrettelegges slik at det fremmer et slikt mål. Disse medlemmer ber i denne sammenhengen Regjeringen legge vekt på også dette hensyn ved sammensetning av tilretteleggere ved salget. Disse medlemmer er enig med departementet i at det benyttes både norske og internasjonale rådgivere på det økonomiske og juridiske området.

Disse medlemmer vil peke på den store verdi som vil ligge i det nye selskapet. Tradisjonelle honorarsatser for bistand ved børsintroduksjonen basert på verdien til selskapet, vil gi betydelige kostnader for aksjonærene. Disse medlemmer ber Regjeringen vurdere tiltak som reduserer aksjonærenes kostnader i denne forbindelse, samtidig som hensynet til verdifastsettelsen ivaretas.

Disse medlemmer har merket seg at det er lagt til grunn at de ansatte skal kunne få tilbud om å kjøpe aksjer til gunstige vilkår i selskapet dersom dette finnes hensiktsmessig. Disse medlemmer vil peke på at det er en betydelig usikkerhet om verdifastsettelsen av selskapet. Dersom det tildeles opsjoner til ansatte ved børsintroduksjonen, kan dette derfor gi uforutsigbare og utilsiktede gevinster fordi verdifastsettelsen ved introduksjonen er usikker. Disse medlemmer vil derfor be Regjeringen gjennom sin eierposisjon se til at det ikke benyttes opsjoner ved børsintroduksjonen. Disse medlemmer er enig med Regjeringen i at det bør vises varsomhet når det gjelder særordninger for selskapets ledelse. Disse medlemmer er enig med Regjeringen i at ordninger som innebærer høy grad av lånefinansierte aksjekjøp vil være uheldige.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, viser til at det avtalte nedsalg av den norske stats aksjer i det sammensluttede selskapet vil kunne gi betydelige inntekter til staten. Flertallet ser det som avgjørende viktig at disse verdiene, som er bygd opp gjennom statens langsiktige satsing i Televerket og senere Telenor AS, ikke inngår som en ordinær finansieringspost for løpende utgifter i statsbudsjettet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre har med tilfredshet merket seg at det sammenslåtte selskapet innen utgangen av 2000 skal delprivatiseres og børsintroduseres ved at den norske og svenske stat selger seg ned slik at de hver eier 33,4 prosent av aksjene.

Ifølge aksjonæravtalen skal ingen investor/investorgruppe kunne erverve mer enn 3 pst. av aksjene ved det statlige nedsalget. Avtalen har også som mål å forhindre at bedrifter innen media, telekommunikasjon eller informasjonsteknologi erverver mer enn 1 pst. Disse medlemmer vil advare mot slike begrensninger da det kan redusere selskapets muligheter til å inngå allianser og fusjoner, og hemme verdiutviklingen på aksjene i selskapet.

Disse medlemmer har merket seg at de to statene kan selge seg ned til 25,5 pst. hver. De to statene har inngått en avtale av 16 års varighet om at den statlige eierandelen ikke skal være under 51 pst. Ved emisjon i selskapet er ingen av de to statene forpliktet til å opprettholde sine eierandeler, men de skal ha mulighet til å kjøpe aksjer slik at det statlige eierskapet forblir 51 prosent.

Disse medlemmer ser det ikke som en statlig oppgave å være aksjonær i telekommunikasjonsbedrifter og det statlige eierskapet i selskapet bør avvikles. Dette vil være i samsvar med den utviklingen som finner sted internasjonalt.

Disse medlemmer ser innvendingene mot en bindingstid på statlig eierskap i 16 år. Med den dynamikken som er i bransjen er det uklokt med en slik binding. Det vil gjøre aksjen mindre likvid og hemme aksjens verdiutvikling. Den globaliseringen som skjer innen telesektoren setter også begrensninger for statlig eierskap. Den omstruktureringen som finner sted kan føre til at det sammenslåtte selskapet vil inngå allianser med krysseierskap eller fusjoner med andre selskaper. Å skulle opprettholde en statlig eierandel vil da kunne vise seg umulig og lite hensiktsmessig. Den økte internasjonaliseringen kan føre til større risikoeksponering av statlig kapital. Det tilsier også statlig uttreden av selskapet. Staten bør avvikle sitt eierskap i det sammenslåtte selskapet så snart det er forretningsmessig gunstig.

Disse medlemmer oppfatter at ingen av statene kan tvinges til å opprettholde sitt eierskap i det sammenslåtte selskapet og at det er fullt mulig å helprivatisere selskapet. Disse medlemmer viser her til aksjonæravtalen som er vedlegg til St. prp. nr. 58 (1998-99) der det heter:

"7.2 Oppsigelse

Denne avtalen kan sies opp:

a) av en Aksjonær, etter konsultasjoner mellom Aksjonærene og med minst seksti (60) dagers varsel, for det tilfelle at en av Aksjonærene eier mindre enn 25,5 % av de utstedte Aksjene; (...)"

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre har merket seg at det sammenslåtte selskapet innen utgangen av 2000 skal delprivatiseres og børsintroduseres, og at de to statene hver skal sitte igjen med en eierandel på 33,4 pst. Disse medlemmer har videre merket seg at den norske og den svenske regjering er enige om å opprettholde en samlet statlig eierandel på minimum 51 pst. Disse medlemmer viser videre til at avtalen gir de to statene en gjensidig rett til å foreta gjenkjøp og opprettholde den samlede statlige aksjemajoriteten dersom en av statene skulle selge seg ned under 25,5 pst. Dette sikrer begge landene en mulighet til å opprettholde statlig eierskapsmajoritet.

Disse medlemmer har merket seg at ingen investorgruppe skal kunne tegne seg for mer enn 3 pst. av aksjene ved hvert nedsalg, og slutter seg til en slik begrensning. Disse medlemmer er opptatt av å legge til rette for en betydelig norsk aksjonærdeltakelse i det nye selskapet.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti frykter at den delprivatisering som ligger i avtalens første fase bare er begynnelsen. Intenjonen om statlig eierandel på 51 pst. har kun gyldighet

til at flertallet i Riksdagen i Sverige eller Stortinget i Norge ønsker å selge seg ned under 25,5 pst.

Dette medlem er meget forundret over at en sentrumsregjering i Norge har akseptert en slik avtale ut fra de standpunkter disse partier har tatt så vel i tidligere behandlinger av telepolitikken i Stortinget og i den offentlige debatt i Norge da disse partier var i opposisjon. Så sent som i valgkampen høsten 1997 gikk så vel Kristelig Folkeparti som Senterpartiet inn for at Telenor skulle være 100 pst. statlig eid.

Dette medlem viser også til at Arbeiderpartiet har vært mot delprivatisering av Telenor, og at det i realiteten ikke er et flertall i Stortinget for en delprivatisering, men at vedtak om delprivatisering kom som et resultat av sentrumsregjeringens knefall for Fremskrittspartiet og Høyre ved budsjettforliket høsten 1998.

Dette medlem viser videre til av avtalen ikke avklarer hvilke funksjoner som skal lokaliseres hvor, bl.a. områder hvor Telenor i dag er i internasjonal eliteklasse som satellitteknologi, Internett, mobiltelefoni m.m. Dette medlem konstaterer at stortingsflertallet er villig til å gjennomføre store investeringer for å bygge opp IT-kompetanse gjennom et IT-prosjekt på Fornebu, men samtidig er villig til å gi fra seg kompetanse som vi har utviklet i Norge.

7. OM DET NYE SELSKAPETS VIRKSOMHET

Sammendrag

Det nye selskapet skal videreutvikle en posisjon som ledende leverandør av kommunikasjons- og informasjonstjenester i den nordlige delen av Europa. Med dette som utgangspunkt er ambisjonen å ekspandere internasjonalt for å bli en ledende aktør i Europa og globalt innen områder der selskapet har eller kan utvikle kompetanse- og konkurransefordeler.

Forretningsporteføljen vil i hovedsak omfatte tre aktivitetsområder; faste kommunikasjons tjenester i Norden, etablerte og nye vekstområder og internasjonale porteføljainvesteringer i første rekke i Østersjøområdet.

Et viktig siktemål med etableringen av det nye selskapet er å skape forutsetninger for en forsterket internasjonalisering av virksomheten.

Internasjonaliseringen vil skje gjennom samarbeid med partnere for konsernets ulike forretningsvirksomheter. Det blir etablert et internasjonalt senter i Oslo.

Selskapenes FoU-virksomhet skal videreutvikles både i Norge og Sverige, samt i andre ledende teknologiske sentre i andre land dersom dette kan bidra til konsernets konkurransedyktighet.

Organisering, styring og ledelse av det nye selskapet skal baseres på forretningsmessige prinsipper.

Kompetanse og kvalifiserte medarbeidere vil være den mest kritiske ressurs for det nye selskapet. Utvik-

ling av medarbeidernes kompetanse og personlig karriereplanlegging vil utgjøre et prioritert satsingsområde.

Det nye selskapet kommer til å ha ansettelsesvilkår og lønnsfastsettelse tilpasset hvert lokalt marked der selskapet er aktivt. De avtaler som gjelder for ansatte i Telenor og Telia kommer til å gjelde videre også i det nye selskapet. Muligheten for ansatte i Norge til å ta ansettelse i Sverige, og for ansatte i Sverige til å ta ansettelse i Norge, vil bli stimulert.

De statlige eierne skal utøve et profesjonelt og forretningsmessig eierskap overfor selskapet. Kapitalavkastningen skal ligge på samme nivå som for sammenlignbare europeiske teleselskap. Eierne vil vurdere selskapets kapitalstruktur, og det vil bli formulert en utbyttepolitikk som er best mulig egnet til å bygge opp under verdiskapningen. En nærmere vurdering av disse spørsmålene vil det være mest hensiktsmessig å foreta bl.a. som ledd i forberedelsene for børsintroduksjon av selskapet.

Komiteens merknader

Komiteen vil understreke at det er viktig at forholdene legges til rette for at IKT-næringene kan ekspandere. Det krever en utvikling av forskningsmiljøet og kompetansen i Norge på disse områdene. For å få til en slik utvikling er det nødvendig å øke innsatsen innen forskning og utvikling, og å ha konkurransedyktige rammebetingelser.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, er enig i ambisjonen om at det nye selskapet skal videreutvikle en posisjon som ledende leverandør av kommunikasjons- og informasjonstjenester i den nordlige delen av Europa. Flertallet er videre enig i at ambisjonen er å ekspandere internasjonalt for å bli en ledende aktør i Europa og globalt innen områder der selskapet har eller kan utvikle kompetanse- og konkurransefordeler, som innen mobil- og satellittkommunikasjon og Internett og andre IP-baserte tjenester og anvendelser.

Flertallet er enig i den overordnede strategi som tar sikte på å øke lønnsomheten innenfor de nordiske telekommunikasjonsvirksomhetene gjennom effektiviseringsforbedringer, og samtidig utnytte de kompetansefordeler som er oppnådde på disse markedene for å skape vekst når det gjelder nye aktiviteter og nye markeder.

Flertallet forutsetter at selskapet legger dette til rette på en slik måte at kundene i det norske og svenske markedet fortsatt blir tilbudt teletjenester som er blant de beste i verden både når det gjelder pris, produkter og kvalitet. Flertallet er enig med Regjeringen i at en må se det nye selskapet som et tiltak for å legge til rette for å sikre landsdekkende tilbud av moderne og avanserte tele- og IT-tjenester til lave priser.

Flertallet vil framheve at det ved integrasjonen og videre framover må sikres balanse mellom selskapene når det gjelder innflytelse, ledelse og lokalisering.

Flertallet ser det som et viktig siktemål med etableringen av det nye selskapet at det skapes forutsetninger for en forsterket internasjonalisering av virksomheten. Flertallet har med interesse merket seg at det internasjonale senteret i konsernet med markedsområder, supportenheter og konsernprosjekter skal være i Oslo.

Flertallet er enig i at det nye selskapet vil ha innovasjon og nyskapning som en viktig del av selskapets strategiske posisjonering. Flertallet legger stor vekt på at det legges til rette for at slik nyskapning skal kunne skje i Norge gjennom et framtidsrettet reguleringsregime.

Flertallet har merket seg at selskapenes FoU-virksomhet skal utvikles både i Norge og Sverige, og i andre relevante teknologisentra.

Flertallet viser til den store FoU-aktiviteten i Telenor og i norske IKT-miljøer. Flertallet ser det som viktig at vesentlige deler av FoU-virksomheten i det nye selskapet blir lagt til Norge.

Flertallet vil understreke viktigheten av at det legges til rette for økt forskning innen informasjons- og kommunikasjonsteknologi i Norge. Flertallet har i denne forbindelse merket seg at dette feltet er framhevet av Norges Forskningsråd.

Flertallet mener at det vil være av gjensidig verdi for selskapet og samarbeidspartnerne at selskapet har et nært samarbeid med norske forskningsinstitutter, universitet og høyskoler. Flertallet vil i denne sammenheng framheve at norske forsknings- og utdanningsmiljøer ligger langt framme internasjonalt på en rekke områder innen informasjons- og kommunikasjonsteknologi, for eksempel innen romforskning og teledisinsk forskning.

Flertallet ser det som et mål at det nye nordiske telekommunikasjonsselskapet, FoU-miljøene og relevant industri bidrar til gjensidig utvikling. Dette vil fremme et norsk-svensk telekommunikasjonskluster med forsterket tyngde.

Flertallet vil i denne sammenheng også understreke at det rundt de nasjonale teleselskapene er utviklet ulike typer leverandørindustri og avledet industri med betydelig kompetanse. Flertallet ber selskapene i prosessen med kostnadsreduksjoner vise akt-somhet i forhold til de miljøer som er bygd opp rundt selskapene. Flertallet ber også om at det legges vekt på å ivareta en balanse mellom landene i denne forbindelse.

Flertallet viser til at virksomheten i selskapene har stor betydning for mange lokalsamfunn. Flertallet viser i denne forbindelse til Innst. S. nr. 123 (1997-98) hvor flertallet, alle unntatt Fremskrittspartiet og Høyre, uttaler:

"Flertallet vil peke på at telekommunikasjons- og informasjonsteknologien bærer i seg betydelige mulig-

heter for desentralisering av arbeidsoppgaver. Telenor er i fremste rekke når det gjelder slik teknologi. Flertallet mener derfor at Telenor bevisst må benytte den nye teknologien til å lokalisere virksomhet desentralt, også utenfor regionale sentra. Flertallet viser til at tidligere aktivitet er omorganisert og enkelte steder nedlagt. Flertallet mener imidlertid at oppmerksomheten nå i første rekke må settes inn mot at alle deler av landet sikres likeverdig tilgang til den nye teknologien og at framtidsrettede arbeidsplasser i Telenor basert på ny teknologi utvikles i alle deler av landet. Dette er viktig for å utvikle teknologiske miljøer også utenom sentrale strøk. Flertallet legger derfor til grunn at Telenor bevisst må søke å lokalisere arbeidsplasser basert på ny teknologi til distriktene. Det gjelder ikke minst de områder som under omstillingen har hatt sterkest net-toreduksjon av arbeidsplasser, bl.a. Finnmark og Nordland."

Flertallet ser det som viktig at også det nye selskapet legger vekt på å utvikle teknologiske miljøer i distriktene.

Flertallet har merket seg at personalbehovet i selskapet isolert antas å bli redusert med om lag 2000 årsverk som et resultat av selve sammenslåingen. Ytterligere flere ansatte vil bli berørt av omstilling. I tillegg kommer personalkonsekvenser av løpende effektivisering.

Flertallet understreker at hensynet til de ansatte må tillegges stor vekt både i integrasjonsprosessen og i det løpende arbeidet. Det er viktig at selskapet viderefører den innsats for de ansattes trygghet som har vært i Telenor. Flertallet forutsetter at omstillingsprosessen skjer i nært samarbeid med de ansattes organisasjoner.

Flertallet forutsetter at det nye selskapet vil legge vekt på de faglige rettigheter.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener at utviklingen av tjenester i Norge må foregå i et tempo som er slik at brukerne i det norske markedet kan ligge i forkant slik at de kan ta relevante tjenester i bruk tidligere enn brukerne i andre land. Det forutsettes en kontinuerlig oppgradering i takt med den teknologiske utviklingen.

Disse medlemmer viser til at komiteen i Innst. O. nr. 33 (1997-98) uttalte:

"Komiteen ser det som viktig for utviklingen av telekommunikasjonstilbudet i Norge at Regjeringen og reguleringsmyndighetene legger til rette for en konkurranse som gir incentiver til innovasjon og investeringer som utnytter teknologiske muligheter for utvikling av et moderne tjenestetilbud for det norske markedet."

Disse medlemmer viser videre til sine merknader til St.meld. nr. 24 (1998-99) Om en del regulatoriske spørsmål i telesektoren, hvor komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil uttale:

"Disse medlemmer vil understreke at regulering er en viktig konkurransefaktor på teleområdet. Disse

medlemmer ser det derfor som et mål for norske myndigheter å legge til rette for en fremtidsrettet teleregulering og derved stimulere teleoperatører til innovasjon og investering i Norge. Disse medlemmer vil be Regjeringen følge opp dette gjennom snarlig tilpasning av reguleringsregimet."

8. SKATTEMESSIG PROBLEMSTILLING SOM FØLGE AV SAMMENSLÅING AV TELENOR OG TELIA

Sammendrag

I dag er Telenor AS et norsk selskap som beskattes i Norge. Hovedkontoret til det sammensluttete selskapet vil ligge i Sverige. Morselskapet vil ha datterselskaper i Norge og i andre land. Det svenske morselskapet vil være underlagt svensk beskatning. De norske datterselskapene vil være skattepliktige til Norge for alle inntekter. Dette gjelder også for inntekter fra virksomheter som drives gjennom eventuelle filialer i Sverige og andre land. Inntekten inngår i skattegrunnlaget alminnelig inntekt og beskattes med en sats på 28 pst.

Gjennomgang viser at all virksomhet som drives i Norge i praksis vil være skattepliktig her. Sammenslåingen av Telia og Telenor vil kun innebære reduserte skatteinntekter i den utstrekning virksomhet flyttes ut av landet, eventuelt at utenlandsvirksomheten overføres til det svenske morselskapet. Det vises i den forbindelse til de prinsipper som skal gjelde for virksomheten i det sammenslåtte selskapet. Norske aksjonærer i det svenske morselskapet vil bli gjenstand for en høyere beskatning enn aksjonærer i norske selskaper. Det er vanskelig å beregne nøyaktig effektene av ulike skatteregler for norske aksjer i et norsk selskap sammenlignet med aksjer i et utenlandsk selskap, men det kan ikke utelukkes at det vil kunne ha en ikke ubetydelig effekt for norske aksjonærers interesse for selskapet.

Regjeringen ser det i denne omgang ikke som riktig å legge til rette for spesielle skatteordninger knyttet til denne transaksjonen.

Komiteens merknader

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Høyre, Senterpartiet og Venstre, har merket seg de ulempene departementet fremholder for norske aksjonærer i det sammenslåtte selskapet og viser til St. prp. nr. 58 (1998-99) der det heter:

"Norske aksjonærer i det svenske morselskapet vil bli gjenstand for en høyere beskatning enn aksjonærer i norske selskaper. Det er vanskelig å beregne de nøyaktige effektene av ulike skatteregler for norske aksjer i et norsk selskap sammenlignet med aksjer i et utenlandsk selskap, men det kan ikke utelukkes at det vil kunne ha en ikke ubetydelig effekt for norske aksjonærers interesse for selskapet."

Flertallet vil be Regjeringen vurdere hva som kan gjøres for å unngå disse problemene.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil peke på at Sverige har beholdt det prinsipp som Norge forlot ved skattereformen i 1992, nemlig at mottatt aksjeutbytte skal beskattes. Med de store utbetalingene av aksjeutbytte som har vært i årene siden, er dette en viktig årsak til de økte forskjellene i Norge på 90-tallet som bl.a. Statistisk Sentralbyrå har dokumentert. Norske aksjonærer som velger å kjøpe Telenor/Telia-aksjer på Stockholmsbørsen, må betale en kildeskatt på utbytte på inntil 15 pst. Videre kan disse aksjonærene ikke benytte seg av den skattegunstige RISK-metoden ved realisasjon av aksjer.

Det bør ikke være aktuelt å legge opp til noen form for skatteordning som gjør at aksjonærene subsidieres med sikte på å oppnå mindre skatt. For det første vil dette bidra til en uheldig skattekonkurranse mellom Norge og Sverige. For det andre kan det ha en rekke nye, utilsiktede virkninger, bl.a. om alle norske skattebetalere som engasjerer seg i utenlandsk næringsvirksomhet skal få innført lignende ordninger. For det tredje er slik skattlegging av aksjeutbytte et rettferdig og fornuftig prinsipp som Norge heller bør stimulere til å opprettholde ved å gjeninnføre den samme ordning selv.

9. ADMINISTRATIVE OG ØKONOMISKE KONSEKVENSER

Sammendrag

Viktige endringer i styringsopplegget som følge av ny eierform

Viktige endringer i styringsopplegget følger av at særbestemmelsene for statsaksjeselskaper vil falle bort.

Andre viktige endringer i styringsopplegget følger av at det ikke vil være grunnlag for å videreføre de mer sedvanebaserte ordninger for styring av statsaksjeselskaper, som det vedtektsfestede krav om at det hvert år skal legges fram en plan for virksomheten (§ 10-plan), og at det jevnlig skal legges fram stortingsmeldinger om selskapets virksomhet.

Departementet vil nøye følge utviklingen i samfunnsforpliktelsene framover, særlig med hensyn til de regionale og distriktmessige konsekvensene. Departementet vil komme tilbake til spørsmålet om hvordan formålstjenlige informasjonskanaler om utviklingen i telebransjen kan utvikles under de endrede rammebetingelsene.

Eierskapets departementstilknytning har vært vurdert. Det er Regjeringens oppfatning at det vil kunne være uheldig å endre departementstilknytning under selve omdanningen av selskapets eierform. Regjeringen vil komme tilbake til spørsmålet når delprivatiseringen er gjennomført og paritet i eierskapet er oppnådd.

Sammenslåingens betydning for verdien av statens aksjeinnehav og aksjesalg

Sammenslåingen av Telenor og Telia antas å ha betydelige synergieffekter som vil komme eierne av det nye selskapet til gode. For den norske staten som eeneier av Telenor AS og med en eierandel på 40 pst, i det nye selskapet, vil disse synergieffektene gi seg utslag i betydelig økt verdi av statens aksjeinnehav.

For å forberede børsintroduksjonen og det offentlige salget er det enighet om å nedsette en styringskomité på seks medlemmer med to medlemmer utpekt av hver av statene og to medlemmer fra det nye selskapet. Salget vil bli organisert slik det er vanlig ved slike store offentlige aksjesalg. Det er forutsatt at utgiftene knyttet til børsintroduksjonen og det videre nedsalget skal fordeles pro rata mellom den norske og svenske stat i forhold til de respektive andeler som skal selges. Disse utgiftene vil komme til fradrag i provenyet ved aksjesalget.

Forslag om lovendring

Statsaksjeselskapsformen for Telenor AS er lovfestet, jf. lov av 24. juni 1994 nr. 45 om omdanning av forvaltningsbedrifta Televerket til aksjeselskap. Det ble også vedtatt en annen lov i forbindelse med omdanning av Televerket til aksjeselskap, jf. lov av 24. juni 1994 nr. 44 om at tilsette i Televerket mellombels skal behalde visse rettigheter etter lov av 4. mars 1983 om statens tjenestemenn ved overgang til selskap utskild fra Televerket. Regjeringen har på denne bakgrunn også fremmet forslag om lovendring, jf. Ot.prp. nr. 49. (1998-99)

Komiteens merknader

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre er kjent med rollekonflikten som Samferdselsdepartementet befinner seg i som eier av Telenor og som administrativ overordnet for Post- og teletilsynet.

Disse medlemmer vil i denne sammenheng vise til Innst. S. nr. 77 (1998-99) fra næringskomiteen der det heter:

"Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, har merket seg at det i dag er slik at eier- og regulatørrollen i mange tilfeller utøves av samme departement og at det er blitt reist kritikk om hvorvidt en slik organisering gir den nødvendige tilliten til at staten faktisk klarer å skille mellom eier- og regulatørrollen. Dette økte fokus på statens dobbeltrolle henger bl.a. sammen med de krav om mest mulig like konkurransevilkår som følger av EØS-avtalen og andre internasjonale avtaler Norge har tiltrådt. Dersom konkurransen skal oppfattes som lik, kan det være problematisk at eierskap, reguleringer og økonomiske virkemidler utøves av samme departement. Flertallet mener man må gjøre det som er mulig for å sikre likeverdige konkurranseforhold mellom private og offentlige eide virksomheter. Det statlige eierskap er i dag spredd på flere departement. Flertallet mener det også må vurderes å samle de statlige eierinteresser i ett departement."

Disse medlemmer vil videre vise til den svenske regjeringens proposisjon 1998/99:99 Sammenslagning av Telia AB og Telenor AS der det heter:

"EU stiller i sitt ONP-ramdirektiv (direktivet 90/387/EEG om opprätthållande av den inre marknaden för teletjänster genom att tillhandahålla öppna nät, i den lydelse direktivet har efter ändring genom direktivet 97/51/EG) upp krav på att medlemsländerna måste särskilja sitt ägande i från sin regleringsroll. Näringsdepartementet förvaltar nu statens ägande i Telia i anslutning till ägandet i andre konkurrensutsatta företag och Telia kan inte uppfattas som et verktyg för den svenske telepolitiken."

Disse medlemmer vil på denne bakgrunn foreslå at Næringsdepartementet overtar forvaltningen av statens aksjer i det sammenslåtte selskapet.

Disse medlemmer vil foreslå:

"Stortinget ber Regjeringen medvirke til at Næringsdepartementet overtar forvaltningen av statens aksjer i det sammenslåtte selskapet Telenor AS og Telia AB."

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser til at departementet finner det uheldig å endre departementstilknytning under selve omdanningen av selskaps eierform, og at Regjeringen vil komme tilbake til spørsmålet når delprivatiseringen er gjennomført og paritet i eierskapet er oppnådd. Disse medlemmer slutter seg til dette.

10. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre

Stortinget ber Regjeringen medvirke til at Næringsdepartementet overtar forvaltningen av statens aksjer i det sammenslåtte selskapet Telenor AS og Telia AB.

11. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har ellers ingen merknader, vise til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Stortinget samtykker i at

1. Telenor AS og Telia AB blir slått sammen til et nytt selskap i samsvar med inngått avtale.
2. Samferdselsdepartementet får fullmakt til å skyte inn statens aksjer i Telenor AS som den norske statens andel av aksjekapitalen i det sammenslåtte selskapet av Telenor AS og Telia AB, tilsvarende 40 pst. av aksjene i det nye selskapet.
3. Samferdselsdepartementet får fullmakt til å selge aksjer i det nye selskapet slik at den norske statens

eierandel blir 33,4 pst.

Oslo, i samferdselskomiteen, den 27. mai 1999.

Oddvard Nilsen,
leder.

Ellen Gjerpe Hansen,
ordfører.

Thorbjørn Merkesdal,
fung. sekretær.